

Ku2020/01895
Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
ku.csm@regeringskansliet.se

Kulturrådets yttrande över remiss av Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken

Kulturrådet har getts tillfälle att yttra sig om remiss av Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken.

Kulturrådets utgångspunkter

Kulturrådets uppdrag utgår från de nationella kulturpolitiska målen. Myndigheten verkar för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjande åtgärder.

Kulturrådet har i uppdrag – formulerat i myndighetens instruktion, bidragsförordningar och regleringsbrev – att främja de nationella minoriteternas och det samiska folkets språk och kultur. Det handlar både om att stödja gruppernas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige, och att verka för att kulturinstitutioner och andra aktörer i samverkan med grupperna ska synliggöra och på annat sätt främja minoriteternas kultur, och kulturarv.

Kulturrådet har ett särskilt ansvar enligt förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser samt regleringsbrev att främja utgivning och distribution av litteratur och kulturtidskrifter, i original samt i översättning, till *samtliga* nationella minoritetsspråk. I uppdraget tar Kulturrådet även hänsyn till utgivning på svenska som bedöms vara av särskild betydelse för de nationella minoritetsgruppernas kultur, historia och identitet. På litteraturområdet finns ett stöd för planerad utgivning av litteratur för nationella minoriteter även ett efterhandsstöd för litteratur som även det omfattar utgivning i original eller översättning till nationella minoritetsspråk. Till de olika litteraturstöden är ett distributionsstöd knutet. Genom distributionsstödet når de titlar som får dessa utgivningsstöd ut till folkbibliotek i hela landet.

I Kulturrådets uppdrag ingår fortsatt att fördela medel för att främja översättning av svensk litteratur i utlandet. Med svensk litteratur avser Kulturrådet litteratur skriven på svenska eller på något av de nationella minoritetsspråken och som är utgiven i Sverige. Kulturrådets insatser bidrar till revitalisering av de nationella minoritetsspråken och stärka den nationella minoritetslitteraturens framtid.

2017–2019 hade Kulturrådet ett särskilt uppdrag att främja ökad utgivning och spridning av litteratur på minoritetsspråk och att tillsammans med romska minoriteten genomföra läsfrämjande insatser. Uppdraget slutrapporterades i mars 2020. Under arbetet framgick att alla nationella minoriteter efterfrågar berättelser med ett inifrånperspektiv, skrivna av personer som identifierar sig som nationell minoritet. Samtidigt framkom önskemål om översättningar av populär litteratur, lättlästa böcker och fler barn- och ungdomsböcker på alla nationella minoritetsspråk. Kulturrådets bedömning är att det behövs ytterligare resurser för att främja utgivning och spridning av litteratur på minoritetsspråk.

Kulturrådets synpunkter

Kulturrådet ställer sig överlag positiv till förslaget till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken.

Nedan följer några specifika synpunkter på förslaget som rör Kulturrådets verksamhetsområden.

Avsnitt 4.2

Åtgärd 1:

Kulturrådet ansvarar för statens bidrag till regionerna. Kultursamverkansmodellen innebär att varje region får en samlad summa statliga medel att fördela till regional kulturverksamhet i respektive region. Tidigare avgjorde regeringen vilka regionala kulturinstitutioner som hade rätt till statligt stöd, och dessa fick var och en söka stöd från Kulturrådet. Modellen innebär att det i stället är regionerna som fördelar statliga medel till regionala och lokala kulturverksamheter.

Regionerna inom modellen ansvarar för att den samlade (statliga och regionala) bidragsgivningen främjar en god tillgång för länets invånare till de sju områden¹ modellen omfattar. Inför fördelningen av medel ska regionen ta fram en kulturplan som beskriver inriktningen på den regionala kulturverksamheten. Denna kulturplan arbetas fram i dialog med kommuner, civilsamhälle och kulturskapare i länet.

För att behålla ett statligt perspektiv och inblick i de regionala konst- och kulturverksamheterna inom ramen för kultursamverkansmodellen inrättade regeringen ett samverkansråd vid Kulturrådet. Rådet samordnar de statliga perspektiven och värnar de nationella kulturpolitiska målen inom modellen. Kulturrådets styrelse fattar beslut om bidrag med kulturplanerna som underlag och efter inspel och sakkunnigt stöd från Samverkansrådets parter. Det är regeringen som bestämmer vilka statliga myndigheter och nationella institutioner som ska ingå i samverkansrådet.

¹ professionell teater-, dans- och musikverksamhet; museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete; biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet; professionell bild- och formverksamhet; regional enskild arkivverksamhet; filmkulturell verksamhet; och främjande av hemslojd

Myndigheter och organisationer i Samverkansrådet är:

Kulturrådet (ordförande)
Konstnärsnämnden
Konstrådet
Kungliga biblioteket
Länsstyrelserna (genom Länsstyrelsen i Hallands län)
Nämnden för hemslöjdsfrågor
Riksteatern
Riksantikvarieämbetet
Riksarkivet
Svenska filminstitutet

Kulturrådet ställer sig inte bakom förslaget att Sametinget ska beredas plats i Samverkansrådet inom ramen för kultursamverkansmodellen. På samrådet mellan Kulturrådet och Sametingets kulturnämnd den 11 mars 2021 diskuterades förslaget. Båda myndigheter är överens om att Sametinget även fortsättningsvis ska besluta självständigt över sina resurser utifrån det samiska folkets behov. Kulturrådet föreslår i stället en ökad strategisk och långsiktig samordning mellan Sametinget och Samverkansrådet samt en fortsättning på utvecklingsarbetet med de fyra nordliga regionerna Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Region Dalarna.

Åtgärd 2:

I kontakt med Sametinget har det tydliggjorts att det är statistik inom stöd för planerad utgivning av litteratur samt litteraturstöd (dvs efterhandsstödet till litteratur) som efterfrågas. Data på utgivnings- och originalspråk finns redan för litteraturstödet. Vad gäller planerad utgivning kan kompletterande frågor till bidragsmottagare ställas om det inte framgår vilket samiskt språk det gäller. Kulturrådet kan därmed tillhandahålla statistiken till Sametinget.

Åtgärd 3:

Kulturrådet ställer sig bakom förslaget att inrätta Giron Sámi Teáhter som en samisk nationalscen. Kulturrådet har genom regionala utvecklingsbidrag stöttat framtagandet av ett förslag för att stärka och utveckla Giron Sámi Teáhters uppdrag som en samisk nationalscen. Projektet är i stort sett genomfört men är förlängt i vissa detaljer på grund av pandemin och planeras att avslutas under 2021.

Kulturrådet bedömer att förslaget till hur ett uppdrag för ett förtydligat och resurssatt uppdrag som samisk nationalteater är framarbetat och förankrat både i den samiska gemenskapen och det övriga svenska kulturlivet.

Handläggningen av ärendet

Detta beslut har fattats av generaldirektören Kajsa Ravin efter föredragning av handläggaren Bella Lawson. I beredningen av ärendet har även koordinatörn Margareta Brilioth, handläggarna Cecilia Brisander, Anna Hällgren, Nina Suatan och Mårten Lempert samt utredare Fabian Sjö, enhetschefen Lotta Brilioth Biörnstad och stf enhetschefen Susanne Bergström Larsson deltagit.

På Kulturrådets vägnar

Kajsa Ravin
Generaldirektör